

KIEŽBY VŠETKY NÁVRHY MALI TAKÚ DÔKLADNÚ OPONENTÚRU

KOMENTÁR K PROCESU ZAVEDENIA OČKOVANIA V LEKÁRŇACH

Tí z nás, ktorí sledujeme legislatívny vývoj, sa občas neubránime dvihnutému obočiu pri krokoch, ktoré zásadným spôsobom menia prostredie tej-ktorej spoločenskej oblasti, alebo prinášajú významné finančné dôsledky, či už pre verejné, alebo súkromné financie.

■ Spoločným menovateľom týchto krokov je metodika „prianie je otcom myšlienky“ a absencia na dátach a dôkazoch založenej diskusie. Príkladov je veľa – od pokusu etablovať vernostné systémy v zákone o liekoch, cez opakované útoky na pomernú úhradu, zrušenie povinnosti špecializácie odborných zástupcov lekární, nekompetentné zásahy do generickej substitúcie a preskripcie, až po nulový limit spoluúčasti u dôchodcov a detí. Zástupcovia Slovenskej lekárskej komory v každom z týchto procesov prišli dôsledne pripravení a dátami podložené argumenty. Je možné, že bez našej aktivity by mnohé z nich dopadli ešte horšie ako dopadli, ale zároveň treba povedať, že opakovaný pocit frustrácie pri vetách „my rozumieme vašim argumentom, ale bude to takto, lebo my to takto chceme“ nie je príjemný. Zvlášť, pri uvedomení si používania *pluralis maiestatis*.

Za tie roky v najvyšších orgánoch SLeK som cielene nezvykol komentovať procesy vedúce k výsledku, nech boli akokoľvek komplikované – keďže až výsledok sa počíta. V prípade projektu „očkovanie v lekárni“ urobím výnimku, keďže považujem za desivé, ak niekto, kto si nedá najmenšiu námahu oboznámiť sa s legislatívnym návrhom, ho nekompetentne komentuje, hodnotí a kladie neodôvodnené podmienky pre jeho realizáciu.

1. Prológ

Prvé formálne stretnutie, na ktorom bola problematika očkovania v lekárňach predstavená širokému fóru autorít, sa uskutočnilo v júni 2021. V tom čase už pár mesiacov aktívne pracovala pracovná skupina zložená zo zástupcov Slovenskej lekárskej komory, Farmaceutickej fakulty UK, ŠÚKL, lekárov a právnikov a výsledky činnosti pracovnej skupiny pripomienkovala expertná skupina, v ktorej nezištne svoju autoritu do konštruktív-

ných návrhov pretavili osobnosti ako profesorka Krištúfková, profesor Klimas, či profesor Jeseňák.

Výsledkom aktivity kľúčových osobností slovenskej medicíny a farmácie bol návrh zahŕňajúci:

- *elementárnu zákonnú úpravu očkovania v lekárni, podmienok jeho výkonu a vykazovania (novelizácia zákonov č. 362/2011 Z. z., 581/2004 Z. z., 153/2013 Z. z.),*
- *definícia podmienok správnej lekárskej praxe a rozsahu očkovania pre výkon očkovania v lekárni (129/2012 Z. z., 585/2008 Z. z.),*
- *návrh vecného a formálneho rozsahu certifikačnej prípravy (v súlade s požiadavkami akreditácie podľa zákona č. 578/2004 Z. z.).*

2. Realizácia

Je potrebné povedať, že v SR dlhodobo nedosahuje zaočkovanosť voči chrípke v rámci populácie ani 5 %, v rizikových skupinách (kde by mala byť podľa odporúčaní WHO 75 %, resp. 100 %) sme na úrovni 14 – 16 %. Tieto katastrofálne čísla zrejme boli dôvodom, pre ktorý bol projekt očkovania v lekárňach plne podporovaný tak ministrom Krajčí, ako aj ministrom Lengvarským – a aktuálne mu podporu deklaruje aj súčasný minister Palkovič.

Ukázková spolupráca s ministerstvom zdravotníctva (zvlášť spomeniem Dr. Hromádkovú, Mgr. Poláka a Mgr. Dutkovú) a dôsledná opONENTÚRA každej jednej oblasti viedli k príprave kvalitného legislatívneho materiálu, ktorý bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania, v rámci ktorého žiadna z relevantných lekárskejších spoločností nevzniesla žiadnu vecnú pripomienku – pripomienky boli skôr formálneho charakteru a boli v rámci MPK transparentne komunikované, vydiskutované a odstránené.

Aby bolo úplne zrejme – hovoríme o približne 10 – 12 mesiacoch intenzívnej komunikácie, desiatkach hodín rokovania a stovkách e-mailov.

3. Politika

Istá poslankyňa národnej rady mi raz povedala, že legislatívny proces má dve roviny. Prvú – zdvihla palec, odbornú, a druhú, politickú – a zdvihla prostredník. Odhladiť od tejto praxe, platí, že akýkoľvek návrh zákona prejde náročnou 12 – 18 mesiacov trvajúcou tortúrou, ktorá zahŕňa predbežnú informáciu, prípravu v rámci jednotlivých sekcií ministerstva, vnútrorezortné pripomienkové konanie, medzirezortné pripomienkové konanie, vyhodnotenie pripomienok, posúdenie hospodárskou a sociálnou radou vlády, posúdenie legislatívnou radou vlády, prerokovanie a schválenie návrhu zákona vládou a predloženie návrhu zákona parlamentu. Ten v prvom čítaní rozhodne, či sa vôbec bude návrhom zaoberať, následne sa zákon prerokuje v parlamentných výborech a gestorskom výbore (teda vo výbore pre zdravotníctvo) a prípadné pozmeňovacie návrhy sa prerokujú v druhom čítaní. Po hlasovaniach o jednotlivých pozmeňovacích návrhoch sa následne v treťom čítaní hlasuje o zákone ako celku.

V prípade návrhu zavedenia očkovania v lekárňach sa zrealizovali všetky kroky až po rokovanie vlády, na ktorú bol – napriek vyhodnoteniu pripomienok, schváleniu zákona tripartitou a legislatívnou radou vlády – predložený text zákona bez odsekov o očkovaní.

Ako dôvod sa medializovali pochybnosti poslancov a údajné „nedopracované“ otázky týkajúce sa rozsahu očkovania, právnej zodpovednosti, či nepripravené podzákonné normy. Ako si ukážeme ďalej, nič z toho nie je pravda.

Stretnutie odborníkov na pôde NR SR dňa 25. mája 2023.

4. Perspektíva

Nová vláda SR bola prezidentkou vymenovaná v pondelok 15. mája 2023 a už v utorok nový minister zdravotníctva Michal Palkovič prijal zástupcov SLeK (Dr. Sukeľ, Dr. Snopková, Dr. Chano, prof. Klimas) na spoločnom rokovaní so zástupcami sekcie farmácie, ŠÚKL a NIHO. Predmetom dvojhodinového rokovania boli otázky dostupnosti liekov, využívania A3 žiadosti, otázky reexportu, financovania lekárenstva a hlavne aktuálna novela zákona o liekoch, pri ktorej minister vyjadril plnú podporu zavedeniu očkovania v lekárňach.

Je logické, že dlhodobé neriešené témy táto vláda nevyrieši, avšak je potešujúce, že vidieť významný záujem o riešenie narastajúceho problému nelegálneho a neetického masívneho vývozu liekov do zahraničia. Chceme veriť, že tento záujem neostane (opäť) v deklaratórnej rovine.

Na tomto stretnutí sa dohodlo, že všetky pripomienky, ktoré mali byť podľa pôvodného zámeru realizované vyhláškou, sa upravia priamo v zákone – a takto by nič nemalo stáť v ceste jeho podpore poslancami parlamentu.

Ďalšie stretnutie sa teda uskutočnilo na pôde zdravotníckeho výboru Národnej rady. Zástupcov SLeK tentokrát prišli priamo podporiť profesor Jeseňák a pro-

fesorka Krištúfková – zrejme v SR niet väčších autorít v oblasti epidemiológie a vakcinológie. Dlho trvajúceho stretnutia sa zúčastnili tiež zástupcovia MZ SR, VŠZP, NCZI a ÚVZ a zástupcovia Spoločnosti všeobecných lekárov Slovenska (vzniklo v novembri 2014) – prosím, nemýliť si s oficiálnou zložkou Slovenskej lekárskej spoločnosti, Spoločnosťou všeobecného praktického lekárstva (existuje od roku 1979).

Po úvode predsedu výboru Mareka Krajčího prezentovala svoje výhrady zástupkyňa tohto občianskeho združenia a rovnaké aj poslankyňa Horváthová. Po ozrejmnení, že prezentované výhrady boli v návrhu zákona buď odstránené, alebo k nim nikdy ani neexistoval dôvod (napríklad očkovanie detí) vystúpili s novým návrhom – aby na očkovanie nebol potrebný lekárske predpis a aby farmaceuti očkovali každého, kto prejaví záujem.

Tento návrh – hoci na prvý pohľad vyzerá lákavo – sme identifikovali ako legislatívnu pascu, ktorá by zavedenie očkovania znemožnila na dlhé roky dopredu.

Ak by sme totiž súhlasili, je viac než pravdepodobné, že by sa do najbližšej schôdze NR SR už nepodarilo pripraviť paragrafové znenie, v rámci ktorého by muselo dôjsť k novelám zákona o zdravotnej starostlivosti, zákona o poskytovateľoch, ďalších ustanovení zákona o lie-

koch týkajúcich sa viazanosti výdaja na lekárske predpisy a k úprave ďalšieho množstva podzákonných noriem. Ak by sa aj všetko stihlo, je vysoko pravdepodobné, že plénum by takúto revolučnú zmenu neschválilo.

Pozmeňovací návrh bude teda predložený v podobe, na akej sa dohodla Slovenská lekárska komora s ministerstvom zdravotníctva.

5. Epilóg

Z vývoja situácie je zjavné, kto stál za podpásovým útokom na kvalitu a odborne pripravený legislatívny materiál. Ide mimochodom o rovnakých aktérov, ktorí dosiahli koncom roka 2021 zrušenie tzv. delegovanej preskripcie, ktoré spôsobilo problémy obrovskému množstvu pacientov. Je preto namieste pár otázok.

Ako je možné, že sa nerešpektuje ústavná deľba moci a poslanci (zákonodarná moc) zasahujú do činnosti vlády (výkonná moc) spôsobom, ktorý popiera prirodzené postupy legislatívnej tvorby? Naozaj čakali, že sa budeme prizerať sabotáži našej dvojročnej práce?

Ako je možné, že sa v rámci demokratických inštitúcií považuje za relevantný názor ľubovoľných jednotlivcov, a tieto názory sa konfrontujú s legitímnymi, zákonnými inštitúciami tak, ako keby boli rovnocenné? Ako je možné, že kľúčové authority odboru musia namáhavo obhajovať svoje pozície, ku ktorým dospeli rokmi poctivej práce pred laikmi a v rámci tej obhajoby podrobne vysvetľovať elementárne princípy toho-ktorého odboru?

Ako je možné, že stanoviská hlavného odborníka pre všeobecné lekárstvo, Slovenskej lekárskej komory, Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti sú politicky spochybňované bez poznania všetkých súvislostí?

A na záver – všeobecní lekári sú jediná profesia oprávnená očkovať proti chrípke. Aktuálny stav zaočkovania, ktorý je na úrovni štatistickej chyby, je teda vo veľkej miere dôsledkom prístupu nie bezvýznamnej časti všeobecných lekárov. Je preto otázne, či by práve osamotený názor jednotlivca z tejto profesie mal zohrávať takú vážnu úlohu v procese podpory očkovania ako privilégia 21. storočia.

*PharmDr. Ondrej Sukeľ
Prezident Slovenskej lekárskej komory*